

Anticonceptie anno 2024

Dr. Benedicte Loix, Gynaecoloog

Dr. Edith Devos, Gynaecoloog

www.femine.be

Dr. Katleen Aerts, Dr. Ann Bonnaerens, Dr. Nathalie Jordens

Inhoud

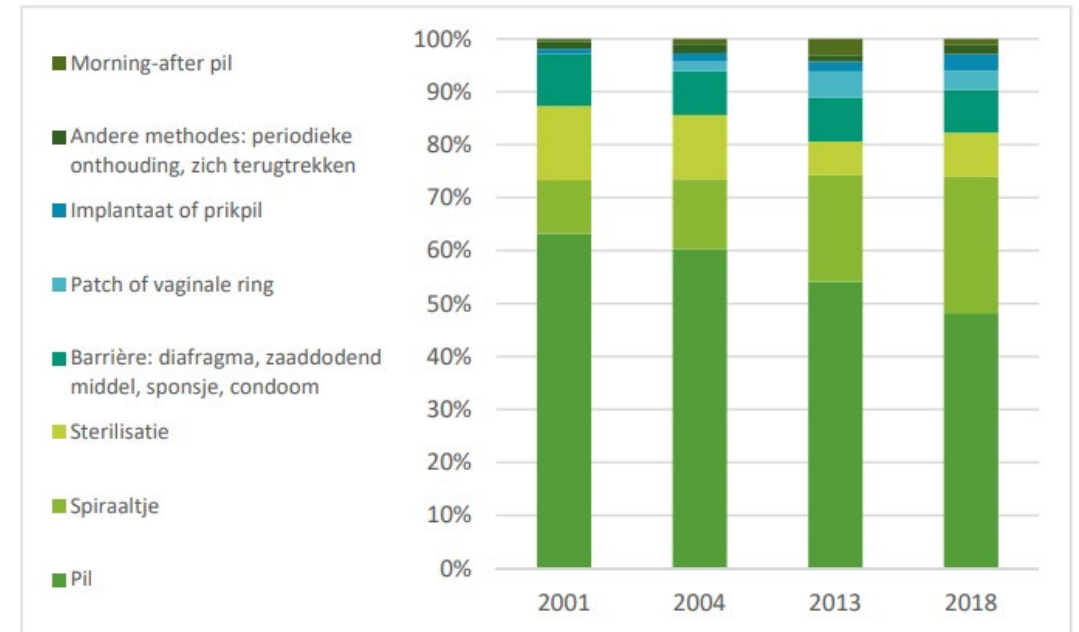
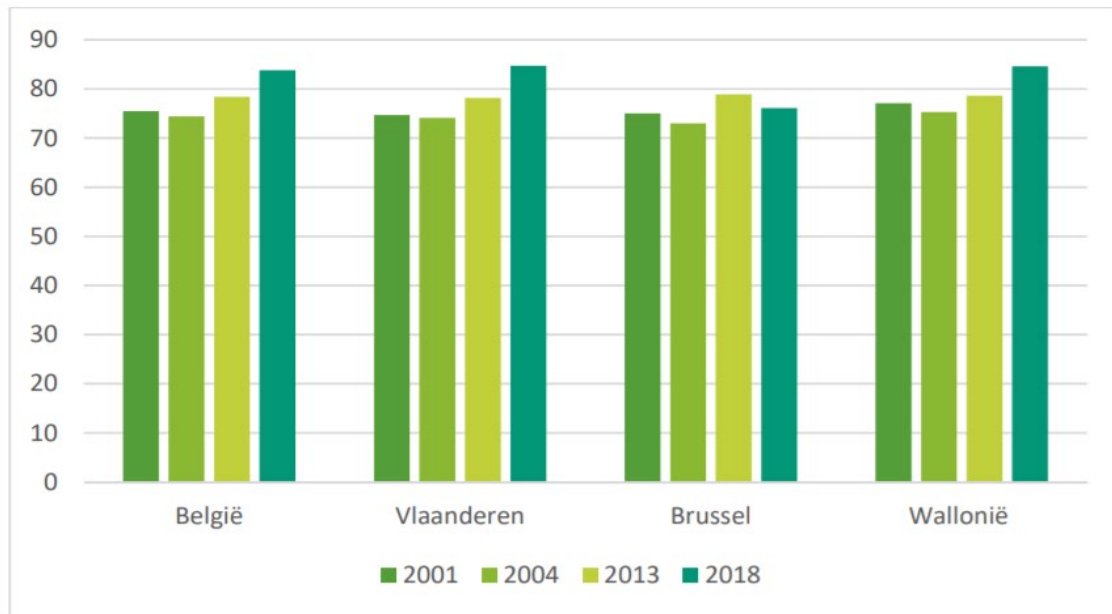

- Gebruik van anticonceptie
- Soorten anticonceptie
- Werking
- Hormonale anticonceptie
- Niet-hormonale anticonceptie
- Wat raad ik aan voor wat?

Gebruik van anticonceptie

Percentage seksueel actieve vrouwen van 15 tot 49 jaar dat in de afgelopen 12 maanden in België anticonceptie heeft gebruikt volgens regio

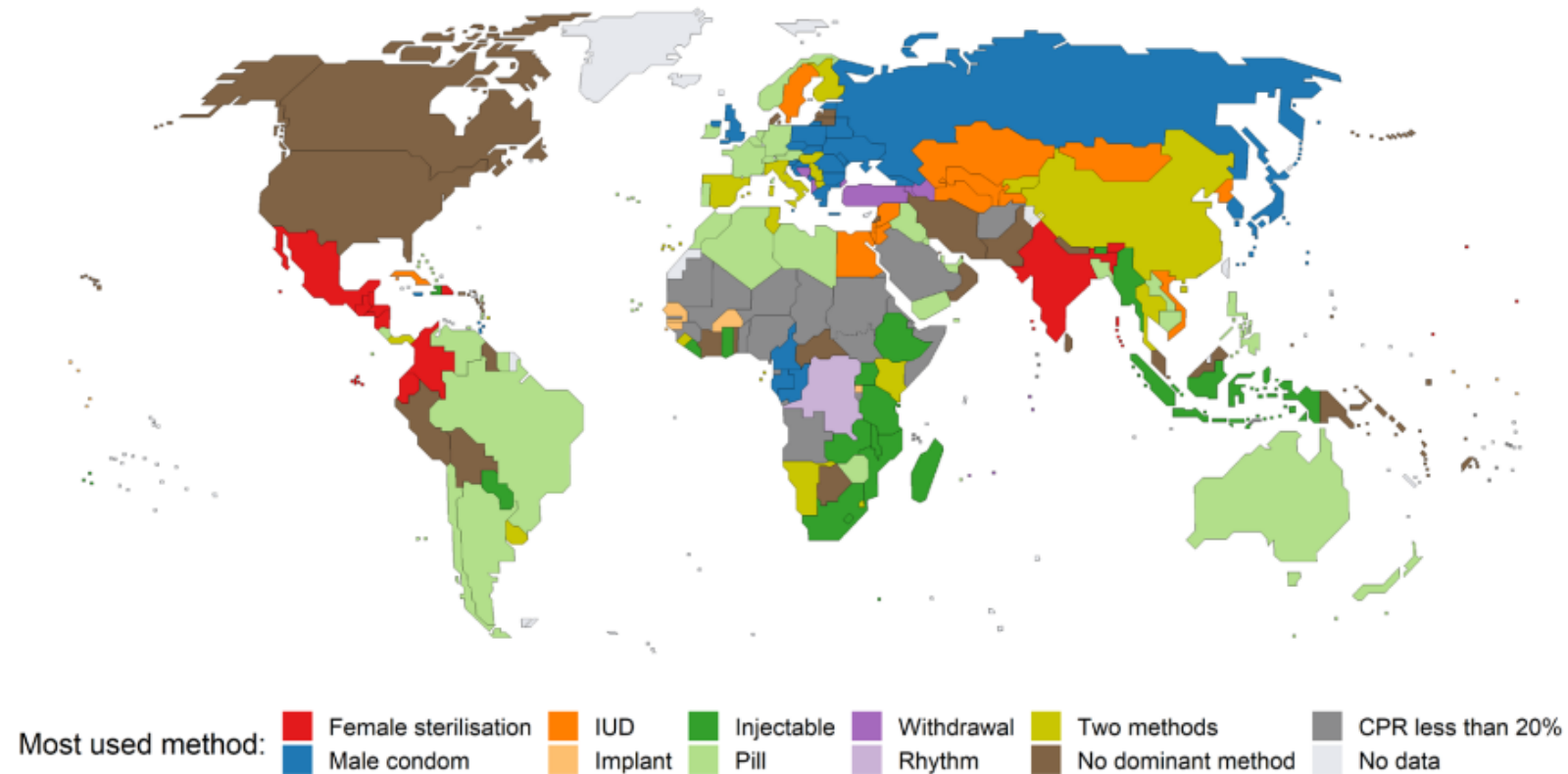
- De **pil** blijft de **meest populaire keuze** met **48,1%**
- Gevolgd door het **spiraaltje** met **25,8%**

Gebruik van anticonceptie

Figure 12

Most used contraceptive method among women of reproductive age (15-49 years), 2020

Gebruik van anticonceptie

“Mensen onderschatten hun vruchtbaarheid”: significante stijging van aantal abortussen, centra pleiten voor ‘moderne wetgeving’

Aantal abortussen in Vlaanderen stijgt tot 23 per dag (en daar zitten TikTok en Instagram voor iets tussen)

Meer toegang tot anticonceptie

Tot slot pleit de nieuwe campagne voor toegankelijke en betaalbare anticonceptie voor vrouwen en mannen. "Het is vooral belangrijk dat mensen goed geïnformeerd worden en een vorm van anticonceptie kunnen kiezen die aansluit bij hun levensstijl en verwachtingen. De kostprijs mag daarin geen belemmering zijn, ongeacht de leeftijd", zegt Nausikaä Martens van VUB Dilemma.

Vrancken zag de voorbije jaren een verschuiving in het gebruik van anticonceptie. "Er is een lichte trend van een bepaalde groep die wil afstappen van hormonale anticonceptie. Hormonen hebben een negatieve connotatie gekregen, en dat zien we ook bij ons cliënteel. Ook is er een toename van de mensen die een app gebruiken om te voorspellen wanneer ze vruchtbaar zijn. Deze combinatie van de klassieke kalendermethode en periodieke onthouding is onveiliger."

Gebruik van anticonceptie

Type methode	Methoden	Perfect use PI	Typical use PI
Geen anticonceptie		85%	85%
Gedragsmatig	Terugtrekking	4%	22%
	Periodieke onthouding	0.4–5%	24%
	Lactationele amenorroe methode*	<2%	0–7.5%
Barrière methode	Condoom (man)	2%	18%
	Diafragma en zaaddodend middel	6%	12%
	Condoom (vrouw)	5%	21%
Hormonaal	Implantaat	0.05%	0.05%
	LNG-IUD	0.2%	0.2%
	MPA shot	0.2%	6%
	Vaginale ring	0.3%	9%
	Patch	0.3%	9%
	Combinatiepil	0.3%	9%
	Pil met alleen progestageen	1.1%	13%
Niet-hormonaal	Cu-IUD	0.6%	0.8%
Sterilisatie	Sterilisatie (vrouw)	0.5%	0.5%
	Sterilisatie (man)	0.1%	0.15%

LNG = levonorgestrel; IUD = 'intra-uterine device' of spiraal; MPA = medroxyprogesterone.

Adapted from Trussell J. "Contraceptive failure in the United States". Contraception. 83 (5): 397–404, table 1. World Health Organization (WHO) Department of Reproductive Health and Research, Johns Hopkins Bloomberg School of Public Health/ Center for Communication; * slechts 6 maanden cijfers

Verschillende soorten anticonceptie

- **Hormonaal**
 - Gecombineerde preparaten
 - Oraal, vaginaal, transdermaal
 - Progesteron-only preparaten
 - Oraal, intra-musculaire injectie, subcutaan implantaat, intra-uterien implantaat
- **Niet-hormonaal**
 - Koperspiraal
 - Barrière-methode
 - Sterilisatie
- **(Natuurlijke familieplanning)**

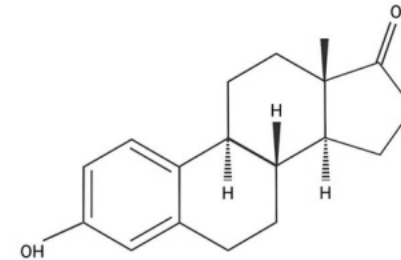
- Progestagenen

Generatie	Progestageen	Androgeen	Anti-androgeen	Anti-mineralocorticoid
	Progesterone	-	+/-	+
2	Levonorgestel	++	-	-
3	Desogestrel	+	-	-
	Gestodeen	+	-	+
4	Diënogest	-	+	-
	Chloormadinon	-	+	-
	Drospirenon	-	+	+

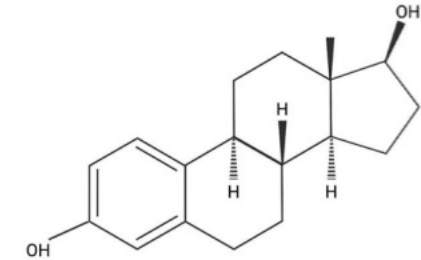
Hormonale anticonceptie – E-P gecombineerd

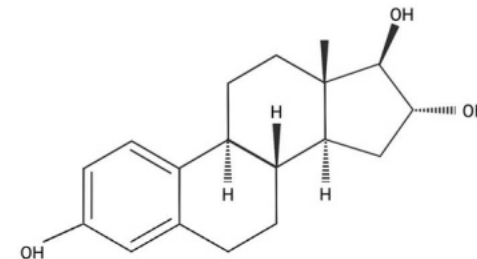
- **Oestrogenen**
 - Natuurlijke oestrogenen
 - E1 = estrone
 - E2 = 17 β -estradiol
 - E3 = estriol
 - E4 = estetrol

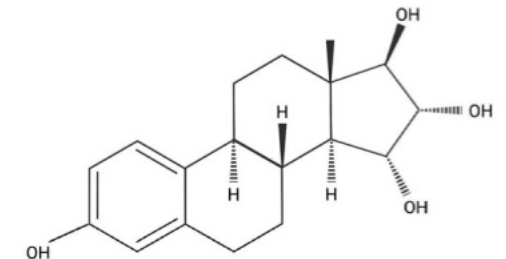
Estrone

Estradiol

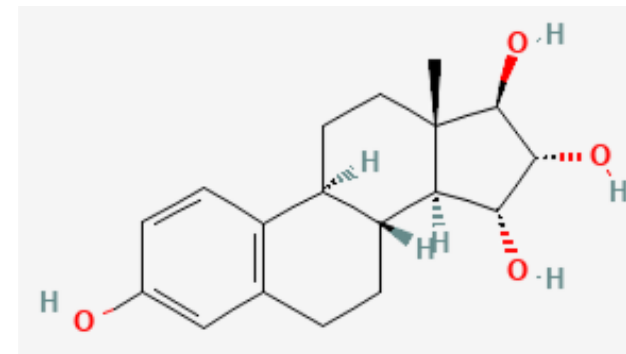
Estriol

Estetrol

- Oestrogenen in combinatiepillen 2024
 - Ethinylestradiol (EE)
 - Grotere biologische beschikbaarheid
 - E component in 94% van de combinatiepillen
 - 17 β -estradiol (= E2) \rightarrow Zoely[®]
 - Estradiol valerate \rightarrow Qlaira[®]
 - Estetrol (= E4) \rightarrow Drovelis[®], Lydisilka[®]

Kuhl H. Pharmacology of estrogens and progestogens: influence of different routes of administration. *Climacteric*. 2005;8(suppl 1):3-63.

Stanczyk FZ et al. Ethinyl estradiol and 17 β -estradiol in combined oral contraceptives: pharmacokinetics, pharmacodynamics and risk assessment. *Contraception*. 2013;87(6):706-727

National Center for Biotechnology Information (2024). PubChem Compound Summary for CID 27125, Estetrol. Retrieved January 21, 2024

from <https://pubchem.ncbi.nlm.nih.gov/compound/Estetrol>.

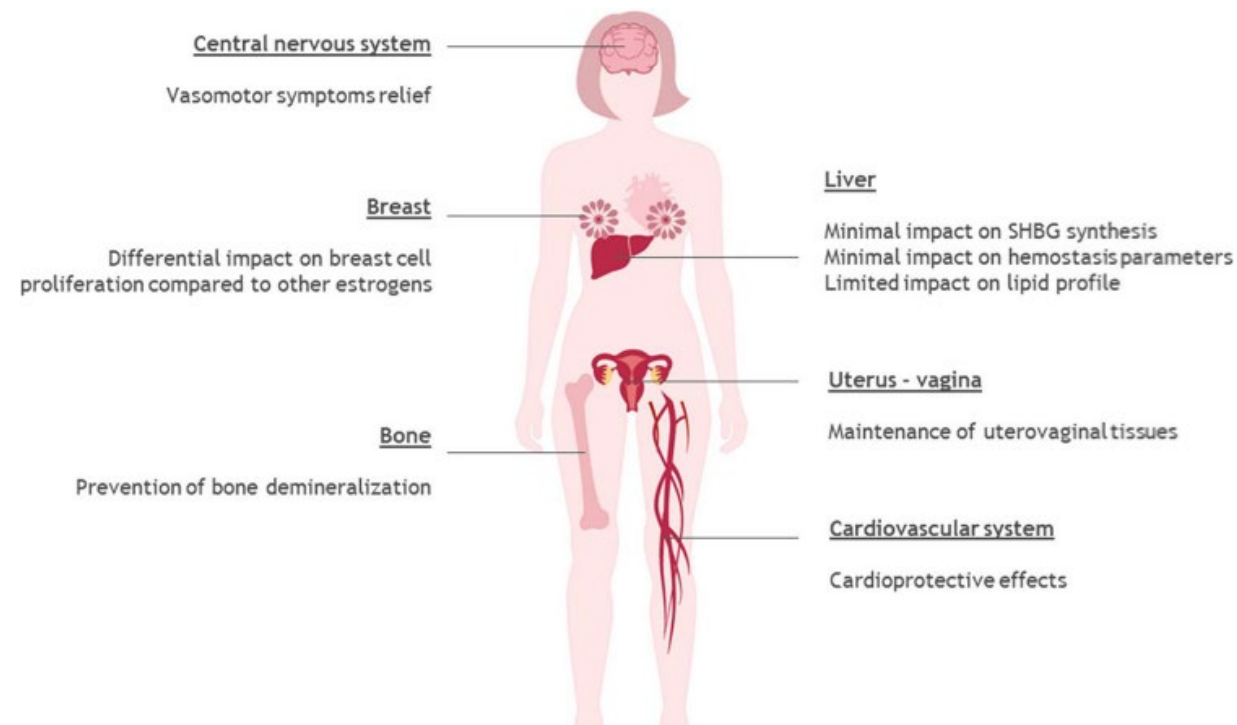
Hormonale anticonceptie – E-P gecombineerd

- **Estetrol**

- NEST = Native Estrogen with Selective Tissue action
- Lange halfwaarde tijd (24-28u)
- Minimaal levermetabolisme

- In onderzoek voor toepassing HST

Hormonale anticonceptie – E-P gecombineerd

- Estetrol + drospirenon → Drovelis[®]/Lydisilka[®] (24+4)
 - Goede doeltreffendheid
 - Zeer gunstig bloedingspatroon en cyclus controle
 - Goede tolerantie en veiligheidsprofiel

Hormonale anticonceptie – E-P gecombineerd

- Thrombose risico

Variabele	Absoluut risico VTE-risico per 10 000 vrouwjaren
Niet-zwanger Geen hormoon gebruiker	1-5
Zwangerschap	5-20 (x15)
Postpartum (6-12 weken)	40-65 (x30)

Variabele	RR tov levonorgestrel	Absoluut risico VTE-risico per 10 000 vrouwjaren
Niet-zwanger Geen hormoon gebruiker	-	2
EE + levonorgestrel	-	5-7 (x5)
EE + diënogest	1,6	8-11
EE + desogestrel EE + drospirenon EE + gestodeen	1,5-2,0	9-12

- **Contra-indicaties**
 - Ernstige hypertensie
 - Migraine met aura
 - DVT/LE
 - Stollingsstoornis
 - Antifosfolipidensyndroom
 - Ischemisch hartlijden
 - Voorkamerfibrillatie
 - Cerebrovasculair lijden (TIA, CVA)
 - Levertumoren, leverfunctiestoornissen

Hormonale anticonceptie – E-P gecombineerd

- <12u vergeten
 - Pil nog innemen
- >12u vergeten
 - Week 1 (inclusief dag 1) → pil innemen + 7d back-up anticonceptie
 - Bij onveilige coïtus <7d geleden: overweeg noodanticonceptie
 - Week 2 → pil innemen, geen maatregelen als ≤ 3 pillen vergeten
 - Week 3
 - OF pilvrije week vervroegd inlassen (max 7 dagen, inclusief dag van vergeten pil)
 - OF pil innemen en na pilstrip geen stopweek inlassen

- Progesteron-only pil
 - Continu + stipt
 - Progestagene effecten → anticonceptieve werking
 - Nevenwerkingen
 - Doorbraakbloedingen
 - Acné, hirsutisme
 - Lactatie periode
 - Opstarten anticonceptie >40j
 - Migraine

Hormonale anticonceptie – POP

- **Progesteron-only pil**

- Desogestrel 75µg
 - Mild androgeen
- Drospirenon 4mg → Slinda®
 - Anti-androgeen + anti-mineralocorticoid effect

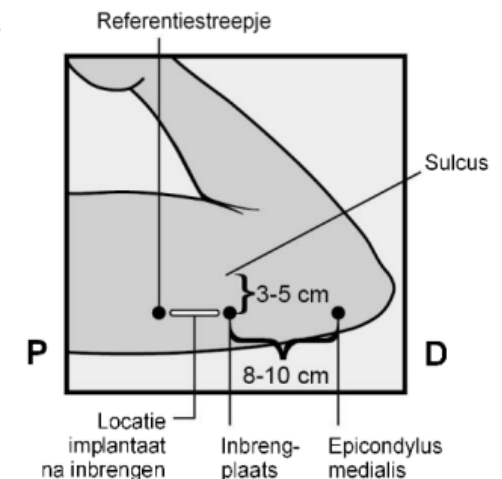

- **‘Prikpil’**

- 150mg medroxyprogesteronacetaat (DMPA) → Depo-Provera®
 - Om de 3 maanden
 - CAVE nevenwerkingen + metabole effecten

- **Implanon®**

- 68mg Etonogestrel
 - Om de 3 jaar

Hormonale anticonceptie – POP

- **Desogestrel 75 μ g**
 - Pil vergeten <12u → vergeten pil innemen
 - Pil vergeten >12u → 7 dagen back-up anticonceptie
- **Drospirenon 4mg**
 - Pil vergeten <24u → vergeten pil innemen → geen verminderde werking
 - Pil vergeten >24u
 - In week 1 → 7 dagen back-up anticonceptie
 - In week 3 → stopweek overslaan en meteen volgende pilstrip starten

Hormonale anticonceptie – POP

- **November 2022**
 - Chloormadinon (2,5-10mg) + nomegestrol (5-10mg) → toegenomen risico op meningeom
 - EMA: zeer zeldzaam
 - Risico neemt toe met cumulatieve dosis
 - 1j na stop medicatie: duidelijk verlaagd (chloormadinon) tot baseline risico (nomegestrol)
 - → VG meningeom = absolute contra-indicatie
 - Andere progestagenen: onduidelijk risico
 - In lage dosis (OAC): geen studies

Nguyen P et al. (2021) - EPI-PHARE - Groupement d'intérêt scientifique (GIS) ANSM-CNAM "Utilisation prolongée de l'acétate de noméggestrol et risque de méningiome intracrânien : une étude de cohorte à partir des données du SNDS".

Nguyen P et al. (2021) - EPI-PHARE - Groupement d'intérêt scientifique (GIS) ANSM-CNAM "Utilisation prolongée de l'acétate de chlormadinone et risque de méningiome intracrânien : une étude de cohorte à partir des données du SNDS".

EMA. Referrals. Nomegestrol and chlormadinone. (first published 02/09/22)

- Interacties met andere geneesmiddelen
 - CYP3A4 substraat
 - CAVE gelijktijdig gebruik van CYP3A4 inductoren
 - Rifampicine, carbamazepine, fenobarbital, fenytoïne, Sint-Janskruid
 - Lamotrigine
 - Plasma concentratie wordt verlaagd
 - CAVE pilvrije week

Hormonale anticonceptie – IUD

- **LNG-IUD**

- Kyleena

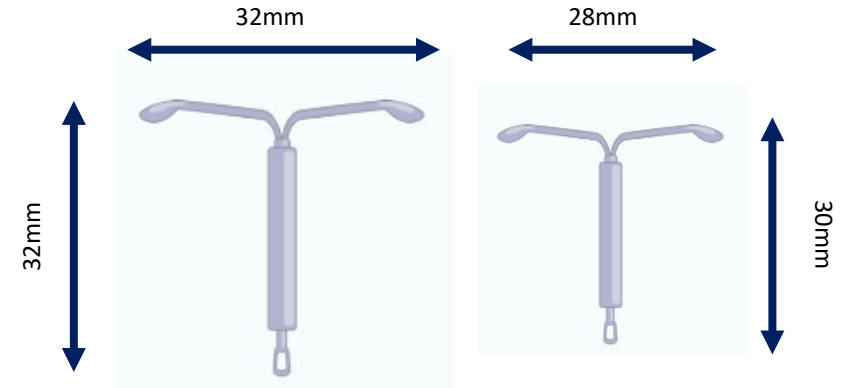
- 19,5mg levonorgestrel
- 5 jaar

- Mirena/Levosert/Levonortis

- 52mg levonorgestrel
- +/- 30% amenorroe na 1 jaar
- Anticonceptie: 5 jaar ↔ Mirena goedgekeurd voor **8 jaar**
- Bloedingsproblematiek: 5 jaar

- CI: uterus afwijking

- CAVE perforatie

Hormonale anticonceptie

- **Ryeqo[®]**
 - GnRH-antagonist + estradiol + norethisteronacetaat
 - Onderdrukken LH en FSH
 - Add-back oestro- en progestagenen
 - Menorragie door myoom (terugbetaald)
 - 01/2024 behandeling endometriose (niet terugbetaald, €253/maand)

Noodanticonceptie

- **Levonorgestrel 1,5mg**
 - Onderdrukt de LH-secretie en inhibeert de ovulatie indien ingenomen >1 dag vóór de LH-piek
 - Binnen 72u
 - 2,2% kans op conceptie
- **Ulipristal acetaat 30mg**
 - Progesteron receptor inhibitie → **uitstel** van follikel ruptuur
 - Werkt nog na LH-stijging
 - Binnen 5 dagen
 - 1,3% kans op conceptie

Niet-hormonale anticonceptie

- **Cu-IUD**
 - CAVE menorrhagie + dysmenorroe
 - 5 jaar
- **CI:**
 - Verhoogde bloedingsneiging → risico op menorrhagie + anemie
 - Primaire of secundaire dysmenorroe → risico op verslechtering
 - Uterus afwijking
 - CAVE perforatie
- **Controle na plaatsing!**

Wat raad ik aan voor wat?

- Preventie zwangerschap
- Cycluscontrole
- Bloedings- en pijncontrole
- Ovulatiepijn beperken
- Behandeling acné/vettige huid/beharing
- ...

Wat raad ik aan voor wat?

Andere monofasische preparaten

alles openvouwen

plaatsbepaling

PER MERKNAAM PER GROEPSNAAM

- Annais 20 (Ceres)
- Annais 30 (Ceres)
- Annais Continu (Ceres)
- Armunia 20 (Sandoz)
- Armunia 30 (Sandoz)
- Bellina (Gedeon Richter)
- Bradley (Sandoz)
- Daylette (Gedeon Richter)
- Dienobel (Effik)
- Dorinetheramex (Theramex)
- Dorintheramex (Theramex)
- Drosana 20 (Gedeon Richter)
- Drosana 30 (Gedeon Richter)
- Droseffik (Effik)
- Drospibel (Effik)
- Drospibel (Gedeon Richter)
- Drovelis (Ceres)
- Helen (Ceres)
- Louise (Ceres)
- Lydisilka (Ceres)
- Margotviatris 20 (Viatrix)
- Margotviatris 30 (Viatrix)
- MartiesMylan (Viatrix)
- Oedien (Laboratoire Bailteul)
- Perynella (Exeltis)
- Serisima Continu (Exeltis)
- Yadere (Theramex)
- Yasmin (Bayer)
- Yasmin (Abacus)
- Yasmin (PI-Pharma)
- Yasminelle (Bayer)
- Yaz (Bayer)
- Zoely (Theramex)

6.2.3.2. Levonorgestrel-bevattend IUD ("hormoonspiraaltje")

Specialiteiten [Levonorgestrel-bevattend IUD ("hormoonspiraaltje")]

Dosering

- anticonceptie: werksduur van 5 jaar, bij gebruik van Mirena (8 jaar)
- hevige menstrueel bloedverlies (Levonorgestrel-bevattend IUD) van 5 jaar

alles openvouwen

PER MERKNAAM PER GROEPSNAAM

- Jaydess (Bayer)
- Kyleena (Bayer)
- Kyleena (Abacus)
- Levonortis (Exeltis)
- Levosert (Ceres)
- Mirena (Bayer)
- Mirena (Abacus)
- Mirena (PI-Pharma)

6.2.1.3. Vaginale oestroprogestagenen voor anticonceptie

Specialiteiten [Vaginale oestroprogestagenen voor anticonceptie]

Dosering

één applicatie per maand; 3 weken na inbrengen de ring verwijderen, en na een onderbreking van 1 week een

PER MERKNAAM PER GROEPSNAAM

- Circllet (Organon)
- IzzyRing (Exeltis)
- Myloop (Ceres)
- Nuvaring (Organon)
- Ringafema (Viatrix)

Monofasische preparaten van de derde generatie

PER MERKNAAM PER GROEPSNAAM

plaatsbepaling

alles openvouwen

- Desolina 20 (Ceres)
- Desolina 30 (Ceres)
- Desorelle 20 (Gedeon Richter)
- Desorelle 30 (Gedeon Richter)
- Femodene (Bayer)
- Gaelle 20 (Ceres)
- Gaelle 30 (Ceres)
- Harmonet (Pfizer)
- Lindynette 20 (Gedeon Richter)
- Lindynette 30 (Gedeon Richter)
- Lumivela Continu 20 (Exeltis)
- Lumivela Continu 30 (Exeltis)
- Marvelon (Organon)
- Meliane (Bayer)
- Mercilon (Organon)
- Minulet (Pfizer)
- Mirelle (Bayer)

6.2.2.1. Orale progestagenen voor anticonceptie ("minipil")

alle onderliggende titels openvouwen

Desogestrel

Dosering

75 µg p.d. in 1 dosis zonder onderbreking

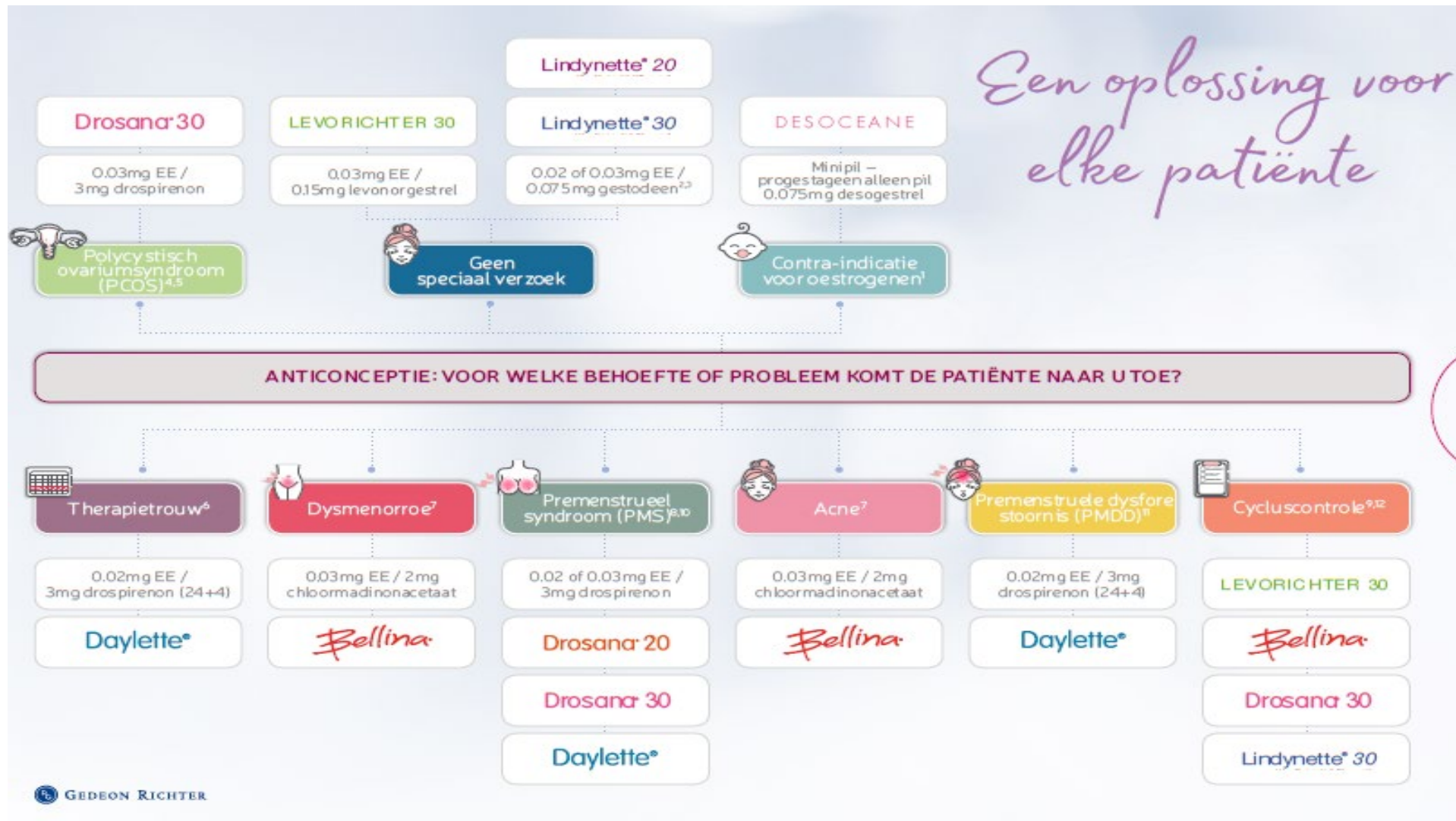
PER MERKNAAM PER GROEPSNAAM

plaatsbepaling

alles openvouwen

- Cerazette (Organon)
- Cerazette (Abacus)
- Desirett (Exeltis)
- Desocean (Gedeon Richter)
- Desogestrel Besins (Besins)
- Desopop (Effik)
- Desopop (Impexco)
- Lueva (Organon)
- Nacrez (Theramex)

Wat raad ik aan voor wat?

- **Start – geen bijzonder verzoek**
 - Estrogeen laag gedoseerd (0,02mg)
 - Levonorgestrel
 - Eleonor[®] 20, Lavinia[®], Lowette[®], Microgynon[®] 20, Noranelle[®] 20
 - Desogestrel
 - Desolina[®] 20, desogestrel[®] 20, Mercilon[®]
 - Gestodeen
 - Meliane[®], Gaelle[®] 20, Harmonet[®], Lindynette[®] 20, Mirelle[®]

- **Hypermenorroe/menorrhagie**
 - Tranexaminezuur max 3x1g/dag → Exacyl®
 - LNG IUD
 - POP
 - OAC
- **Dysmenorroe**
 - OAC
 - LNG-IUD

- Endometriose
 - Belang van ovariolestase
 - OAC
 - Chloormadinon acetaat → Helen[®], Bellina[®]
 - Diënogest → Louise[®], Dienobel[®], Oedien[®], Serisima[®]
 - POP
 - Diënogest → Dimetrum[®], Pauline[®]

- **Acné**
 - Alle OAC, meest anti-androgeen effect:
 - Drospirenon
 - Chloormadinon acetaat
 - Diënogest
- **PCOS**
 - Anti-androgeen + anti-mineralocorticoid
 - Drospirenon
- **PMS**
 - Anti-androgeen + anti-mineralocorticoid
 - Drospirenon

- Lactatie
 - Hypo-estrogene status
 - Lokale estrogenen ikv vaginale droogte → Blissel[®], Aacifemine[®]
 - POP
 - IUD

- **Obesitas**
 - Orale anticonceptie minder aangewezen
 - Vaginale ring, transdermaal
 - IUD, Implanon[®]

- **Bariatrische chirurgie**
 - Geen orale vorm
 - Vaginale ring, transdermaal
 - IUD, Implanon[®]

Wanneer aanpassen anticonceptie?

Andere monofasische preparaten

PER MERKNAAM PER GROEPSNAAM plaatsbepaling alles openvouw

- Annais 20 (Ceres)
- Annais 30 (Ceres)
- Annais Continu (Ceres)
- Armunia 20 (Sandoz)
- Armunia 30 (Sandoz)
- Bellina (Gedeon Richter)
- Bradley (Sandoz)
- Daylette (Gedeon Richter)
- Dienobel (Effik)
- Dorinetheramex (Theramex)
- Dorintheramex (Theramex)
- Drosana 20 (Gedeon Richter)
- Drosana 30 (Gedeon Richter)
- Droseffik (Effik)
- Drospibel (Effik)
- Drospibel (Gedeon Richter)
- Drovelis (Ceres)
- Helen (Ceres)
- Louise (Ceres)
- Lydisilka (Ceres)
- Margotviatris 20 (Viatrix)
- Margotviatris 30 (Viatrix)
- MartiesMylan (Viatrix)
- Oedien (Laboratoire Bailteul)
- Perynella (Exeltis)
- Serisima Continu (Exeltis)
- Yadere (Theramex)
- Yasmin (Bayer)
- Yasmin (Abacus)
- Yasmin (PI-Pharma)
- Yasminelle (Bayer)
- Yaz (Bayer)
- Zoely (Theramex)

6.2.3.2. Levonorgestrel-bevattend IUD ("hormoonspiraaltje")

Specialiteiten [Levonorgestrel-bevattend IUD ("hormoonspiraaltje")]

Dosering
- anticonceptie: werkdur van 5 jaar, h... en Mirena (8 jaar)
- hevig menstrueel bloedverlies (Levon... van 5 jaar

PER MERKNAAM PER GROEPSNAAM plaatsbepaling alles openvouw

- Jaydess (Bayer)
- Kyleena (Bayer)
- Kyleena (Abacus)
- Levonortis (Exeltis)
- Levosert (Ceres)
- Mirena (Bayer)
- Mirena (Abacus)
- Mirena (PI-Pharma)

Monofasische preparaten van de derde generatie

PER MERKNAAM PER GROEPSNAAM plaatsbepaling alles openvouw

- Desolina 20 (Ceres)
- Desolina 30 (Ceres)
- Desorelle 20 (Gedeon Richter)
- Desorelle 30 (Gedeon Richter)
- Femodene (Bayer)
- Gaelle 20 (Ceres)
- Gaelle 30 (Ceres)
- Harmonet (Pfizer)
- Lindynette 20 (Gedeon Richter)
- Lindynette 30 (Gedeon Richter)
- Lumivela Continu 20 (Exeltis)
- Lumivela Continu 30 (Exeltis)
- Marvelon (Organon)
- Meliane (Bayer)
- Mercilon (Organon)
- Minulet (Pfizer)
- Mirelle (Bayer)

6.2.1.3. Vaginale oestroprogestagenen voor anticonceptie

Specialiteiten [Vaginale oestroprogestagenen voor anticonceptie]

Dosering
één applicatie per maand; 3 weken na inbrengen de ring verwijderen, en na een onderbreking van 1 week een

PER MERKNAAM PER GROEPSNAAM plaatsbepaling alles openvouw

- Circllet (Organon)
- IzzyRing (Exeltis)
- Myloop (Ceres)
- Nuvaring (Organon)
- Ringafema (Viatrix)

6.2.2.1. Orale progestagenen voor anticonceptie ("minipil")

alle onderliggende titels openvouw

Desogestrel

Dosering
75 µg p.d. in 1 dosis zonder onderbreking

PER MERKNAAM PER GROEPSNAAM plaatsbepaling alles openvouw

- Cerazette (Organon)
- Cerazette (Abacus)
- Desirett (Exeltis)
- Desoceane (Gedeon Richter)
- Desogestrel Besins (Besins)
- Desopop (Efik)
- Desopop (Impexco)
- Lueva (Organon)
- Nacrez (Theramex)

Advies aanpassen anticonceptie

- **Hypermenorroe**

- Minder oestrogenen
- POP, LNG-IUD

- **Amenorroe**

- Geen switch noodzakelijk
- Zo wel gewenst: meer oestrogenen

- **Dysmenorroe**

- Minder oestrogenen
- Progestageen
 - Chloormadinon acetaat → Helen[®], Bellina[®]
 - Diënogest → Louise[®], Dienobel[®], Oedien[®], Serisima[®]
- POP, LNG-IUD

- **Spotting**

- Meer oestrogenen
- Verlengd schema 24+4

- **Opgeblazen gevoel/vochtretentie**

- Minder oestrogenen
- Stopweek inkorten of afschaffen
- Anti-mineralocorticoïd progestageen
 - Drospirenon

- **Obesitas**

- Orale anticonceptie minder aangewezen
- Vaginale ring, transdermaal
- LNG-IUD, Implanon[®]

Advies aanpassen anticonceptie

- **Acné**

- Switch naar meer anti-androgeen
 - Drospirenon
 - Chloormadinon acetaat
 - Diënogest

- **↑ Eetlust +/- gewichtstoename**

- Switch naar anti-androgeen

- **Nausea en braken**

- Minder oestrogenen

- **Migraine**

- Geen E-P combinatie meer
- POP
- LNG-IUD
- Cu-IUD

- **Catameniale hoofdpijn**

- Minder oestrogenen
- Stopweek inkorten of afschaffen
- Oestrogenen doornemen in pilvrije week → Seasonique®
- POP
- LNG-IUD
- Cu-IUD

Advies aanpassen anticonceptie

- **Mentaal welzijn/neiging depressie**

- Keuze voor Chloormadinon acetaat → Helen[®], Bellina[®]
- Zoely[®]
- Keuze voor estetrol → Drovelis[®], Lydisilka[®]

- **Verhoogd cardiovasculair risico**

- Roken en >35 jaar
- BMI >35kg/m²
- Persoonlijk antecedent VTE
- Migraine met aura
 - Niet-hormonale methode
 - Progestagenen: POP, LNG-IUD

- **VG leveradenoom**

- Geen oestrogenen meer
- Switch naar POP, LNG-IUD

Vragen

PRACTOPICS
PLUS